

Revisionsverkets ställningstaganden

Ersättningar

Ersättningsprocessens författingsenlighet

Det första syftet med laglighetsgranskningen var att utreda om gällande författningar och anvisningar har iakttagits under ersättningsprocesserna vid brottsskador, rättshjälp och arbetsolycksfall samt vid inrättande av naturskyddsområden.

I sitt ställningstagande uttalar sig revisionsverket att det under ersättningsprocesserna vid brottsskador, rättshjälp och arbetsolycksfall samt vid inrättande av naturskyddsområden i väsentliga delar har iakttagits författningar och anvisningar, med undantag av vid vissa beslut om ersättning för arbetsolycksfall som inte har meddelats inom den tid som fastställs i 41 b § i lagen om olycksfallsförsäkring. Statskontoret ska säkerställa att de tidsfrister som fastställs i ovan nämnda lag ska iakttas. Revisionsverket framlägger följande som motiveringar till sitt ställningstagande samt som slutledningar som kompletterar ställningstagandet:

Enligt 41 b § i lagen om olycksfallsförsäkring ska försäkringsanstalten meddela sitt beslut i skadestandsärendet utan dröjsmål och senast inom tre månader efter att anstalten mottog de utredningar som fastställs i lagen. Alla av de beslut om ersättning för arbetsolycksfall som granskades har inte meddelats inom den lagstadgade tidsfristen på tre månader.

Besluten har hopat sig kraftigt på Statskontoret. År 2012 var Statskontoret på grund av byte av ersättningssystem tvunget att använda det gamla systemet vid sidan av det nya systemet och därför blev handläggningsskön allt längre. Enligt Statskontorets bedömning finns det sammanlagt 250–300 försenade beslut i handläggningsskön för tillfället. Statskontoret har redan vidtagit åtgärder för att förkorta kön. Enligt det besked som erhållits från Statskontoret strävar kontoret efter att normalisera läget före utgången av 2015. En ny lag om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar träder sannolikt i kraft vid ingången av 2016 och i lagen krävs det att handläggningstiderna ska bli än kortare. Därför blir det allt svårare att komma ikapp med handläggningssköerna. Enligt den nya lagen får handläggningstiden vara 30 dagar.

Det finns betydande dröjsmål vid överföringen av uppgifter om ersättningar för brottsskador från Statskontoret till Rättsregistercentralen. Rättsregistercentralen har till uppgift att driva in fordringar som grundar sig på statens regressrätt. På grund av dröjsmålen går det långsammare att inleda indrivning inom den tidsfrist som avses i utsökningsbalken, och i vissa fall kan dröjsmålen till och med riskera hela indrivningsprocessen. Till denna del har Statskontoret redan vidtagit åtgärder för att förbättra läget.

För att säkerställa likabehandlingen av mottagarna av ersättningar för naturskyddsområden ska Miljöministeriet och närings-, trafik- och miljöcentralerna (nedan "NTM-centralerna") precisera sina anvisningar till den del det gäller beräkningen av ersättningsbelopp. NTM-centralerna ska också se till att ersättningarna inte betalas förrän besluten om inrättande av naturskyddsområde har vunnit laga kraft i enlighet med 31 § i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

250–300 ansökningar i kön med försenade beslut om arbetsolycksfall

Dröjsmål som riskerar indrivningsprocessen har åtgärdats vid indrivningen av fordringar till följd av brottsskador

När det gäller ersättningar för naturskyddsområden ska man säkerställa att besluten är jämlika

Behörig intern kontroll av ersättningsprocessen

Det andra syftet med granskningen var att utreda om den interna kontrollen av ersättningsprocessen hade ordnats på behörigt sätt.

Utifrån granskningen konstateras det att den interna kontrollen av ersättningarna för brottsskador och rättshjälp har ordnats på behörigt sätt. Den interna kontrollen av ersättningarna för arbetsolycksfall och inrättande av naturskyddsområden är inte tillräcklig.

Utifrån granskningen av ersättningarna för arbetsolycksfall konstateras det att den interna kontrollen har ordnats bristfälligt när det gäller kontrollerna vid beviljande av ersättningar, dokumentationen om ersättningsärenden och utbetalningskontrollerna. På grund av bristerna ska Statskontoret vidta åtgärder.

Utifrån granskningen av ersättningarna för naturskyddsområden konstateras det att NTM-centralernas praxis inte till alla delar är enhetlig och att anvisningarna inte alltid har följts. Utifrån granskningen konstateras det att beräkningen av ersättningsbelopp i stor omfattning bygger på utvärderarens erfarenhet och att anvisningarna är begränsade till den del som gäller beräkningen av ersättningsbelopp.

Enligt 10 § 3 mom. i rättshjälpslagen, som tillämpas på ersättningar för rättshjälp, kan rättshjälpsbyrån under de förutsättningar som nämns i 10 § 2 mom. av skattemyndigheterna och Folkpensionsanstalten med hjälp av teknisk anslutning få sekretessbelagda personuppgifter ur dessas personregister för kontroll av de uppgifter som sökanden lämnat om sin ekonomiska ställning. En sådan teknisk anslutning finns dock ännu inte tillgänglig för rättshjälpsbyråerna. Enligt den uppfattning som fåtts vid granskningen skulle antalet dokument som krävs från sökanden bli färre om man använde ovan avsedd anslutning.

Det finns flera brister i den interna kontrollen

Revisionsverkets rekommendationer

1. Statskontoret ska säkerställa att de tidsfrister som fastställs i ovan nämnda lag iakttas vid handläggningen av ersättningar för arbetsolycksfall. Utifrån granskningen anser revisionsverket att det med tanke på likabehandling är viktigt att 116 § i den nya lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas vid ersättningspraxisen inom den offentliga och den privata sektorn på ett enhetligt sätt. Lagen träder i kraft den 1 januari 2016.
2. Statskontoret ska säkerställa att sjukvårdsdistrikten återbetalar för stora utbetalda totala kostnadsersättningar. Revisionsverket rekommenderar att man framöver alltid begär tilläggsutredningar om de fakturor som gäller ersättningar för arbetsolycksfall när en sakkunnigläkare föreslår det eller när det annars finns skäl att misstänka fakturans riktighet.
3. Statskontoret ska på ett bättre sätt ordna förhandskontrollerna av ersättningsprocessen för arbetsolycksfall och det utredningsarbete som påverkar besluten. De utredningar som sakkunnigläkare kräver bör göras, dokumenteras och arkiveras på ett systematiskt sätt. Att anteckna de gemensamma rutinerna i en anvisning för handläggare skulle kunna bidra till en enhetligare praxis.
4. För att säkerställa likabehandlingen av mottagarna av ersättningar för inrättande av naturskyddsområden ska Miljöministeriet och NTM-centralerna precisera sina anvisningar om beräkning av ersättningsbelopp.
5. NTM-centralerna ska se till att ersättningarna inte betalas förrän besluten om inrättande av naturskyddsområde har vunnit laga kraft i enlighet med 31 § i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

6. NTM-centralerna ska säkerställa att anvisningen om ersättningar för inrättande av naturskyddsområden följs i alla NTM-centraler på samma sätt.
7. Statskontoret och Rättsregistercentralen bör sträva efter att i samarbete säkerställa en effektiv indrivning av statens fordringar genom att påskynda inledandet av indrivningen av på statens regressrätt grundade ersättningar för brottsskador.
8. Justitieministeriet bör utreda om förfarandet för stickprovskontroll av uppgifter om den ekonomiska ställningen hos dem som ansöker om ersättning för rättshjälp är fungerande.
9. Justitieministeriet bör utreda om det finns skäl att anskaffa en teknisk anslutning mellan rättshjälpsbyråerna och Folkpensionsanstaltens och Skatteförvaltningens register, om det går att minska antalet dokument som krävs från sökanden genom att använda uppgifterna i dessa register.